

Sprawozdanie z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej za rok 2016

Piotrków Trybunalski, kwiecień 2017

1. Wstęp
2. Realizacja zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
 - 2.1 Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego
 - 2.2 Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach
 - 2.3 Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej
 - 2.4 Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej
 - 2.5 Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych
3. Podsumowanie

1. Wstęp.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 575 ze zm.) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalski jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej opracował Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016 – 2018, który został uchwalony przez Radę Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w dniu 23 marca 2016r. - Uchwała nr XX/280/16.

Program wyznaczył kierunki rozwoju rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Piotrkowie Tryb. Jego celem było rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Zgodnie z założeniami ustawy, zabranie dziecka z rodziny naturalnej powinno być ostatecznością, gdy jego dobro jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych w rodzinnej pieczy zastępczej. W zadaniu tym zwrócono szczególny nacisk na promocję, pozyskiwanie oraz szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. W przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej podejmowane były stosowne działania, które pozwalały na funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych zgodnie ze standardami wymaganymi ustawą.

Ponadto Program zakładał pomoc usamodzielniającym się wychowankom, który obejmował wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Działania obejmowały realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno – wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Kolejnym celem programu była pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Było to możliwe poprzez współpracę koordynatorów pieczy zastępczej z asystentami rodziny oraz pracownikami socjalnymi, mającymi na celu wspólne działania dążące do uregulowania sytuacji życiowej rodziny biologicznej. Realizacja priorytetów w ramach programu odbyła się w systemie zdefiniowanych działań, przy czym działania te uwzględniały określone wskaźniki.

Funkcję nadzorującą realizację Programu pełni Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.

Sprawozdanie merytoryczne obejmuje działania jakie podjął Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Jego głównym zadaniem jest dostarczenie informacji o stopniu realizacji poszczególnych zadań ujętych w 3-letnim programie rozwoju pieczy zastępczej. Ocena stopnia realizacji pozwala na sformułowanie wniosków, które prowadzą do ewaluacji procedur, narzędzi oraz metod, czego konsekwencją jest usprawnienie organizacji oraz poprawa jakości wykonywanych zadań.

2. Realizacja zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Realizacja zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej była urzeczywistniana za pomocą wyznaczonych celów:

- rozwój systemów rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego;
- organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach;
- wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej;
- powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej;
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

2.1 Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Powyższy cel w roku sprawozdawczym 2016 był realizowany poprzez n/w zadania. Do ich realizacji podjęto następujące działania:

1. Podejmowanie działań propagujących rodzinną pieczę zastępczą:
 - wizualne i medialne formy pomocy.
2. Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze:
 - kompleksowa diagnoza sytuacji kandydatów,
 - badania psychologiczne w zakresie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

3. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej:
 - kierowanie na szkolenia,
 - rozwijanie systemu szkoleń i kursów przygotowujących do pełnienia roli rodziny zastępczej.
4. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka:
 - propagowanie rodzinnych form pieczy zastępczej.
5. Prowadzenie rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka:
 - aktualizowanie rejestru.
6. Podnoszenie kompetencji pracowników:
 - organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników.

Zadanie 1. Podejmowanie działań propagujących rodzinną pieczę zastępczą

Zgodnie z Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018 organizator zobowiązany jest do podejmowania działań zmierzających do propagowania rodzinnej pieczy zastępczej wśród społeczności lokalnych.

W związku z powyższym zorganizowano szereg inicjatyw mających na celu popularyzowanie rodzicielstwa zastępczego. Do jednej z najbardziej istotnych zaliczyć można obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Głównymi założeniami organizacji owego dnia jest min. rozpowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego. Poniekąd obchody stały się również okazją do uzyskania nowego spojrzenia na rodziny zastępcze, których postępowanie niejednokrotnie staje się misją pomocy drugiemu człowiekowi. Obchody stają się także formą docenienia codziennych wysiłków podejmowanych przez rodziny zastępcze w proces wychowawczy dzieci. Uroczystości na terenie Piotrkowa Trybunalskiego organizowane są od 11 lat. W minionym roku sprawozdawczym odbyły się one 3 czerwca. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnił podopiecznym wyjazd do Uniejowa. Całodniowa wycieczka opiewała w różnego rodzaju atrakcje: korzystanie z kompleksu termalno-basenowego, gdzie rodziny miały do swojej dyspozycji basen kryty i otwarty, oba

zasilane leczniczą solanką termalną. Cały kompleks zawiera min. basen pływacki, dziecięcy, solankowy, a także bufet wodny z zatoką, brodzik dziecięcy, taras wypoczynkowy, wyspę z jacuzzi oraz zjeżdżalnie. Poza wodnymi atrakcjami uczestnicy korzystali także z kręgielni, zwiedzali średniowieczną basztę oraz nabywali umiejętności pieczenia chleba w Zagrodzie Młynarskiej. Środki finansowe na wyjazd przekazał Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego Pan Krzysztof Chojniak, który objął także honorowy patronat nad obchodami.

W wyjeździe uczestniczyli rodzice zastępczy, jak i dzieci umieszczone w pieczy. Łącznie w wycieczce wzięło udział 120 podopiecznych.

Poniżej przedstawiono fotorelację z obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego:

W ramach działań propagujących rodzinną pieczę zastępczą prowadzona była kampania reklamująca rodzicielstwo zastępcze.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim zamieszczony został film promujący rodzicielstwo zastępcze. Film „Rodzicielstwo zastępcze... Podziel się miłością!” posiada już 526 odtworzeń na stronie internetowej youtube.pl.

W omawianym roku sprawozdawczym Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przekazało szereg informacji na temat pieczy zastępczej, organizowanych spotkań oraz podejmowanych inicjatyw, które były systematycznie publikowane na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim. W 2016 roku zamieszczono 10 artykułów. Łącznie stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie odwiedziło 128 tys. 398 osób. Szczegółowe dane przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Artykuły zamieszczone na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim

DATA PUBLIKACJI	TYTUŁ PUBLIKACJI	LINK
28.01.2016	<u>Projekt aktywizacji zawodowej usamodzielniającej się młodzieży po opuszczeniu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/projekt-aktywizacji-zawodowej-usamodzielniajacej-sie-mlodziezy-po-opuszczeniu-rodzinnej-i-instytucjonalnej-pieczy-zastepczej-r116
26.02.2016	<u>Grupa wsparcia - harmonogram spotkań na rok 2016</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/grupa-wsparcia-harmonogram-spotkan-na-rok-2016-r130
16.03.2016	<u>Spotkanie „Grupy Wsparcia”</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/spotkanie-grupy-wsparcia-r134
12.04.2016	<u>Spotkanie „Grupy Wsparcia”</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/spotkanie-grupy-wsparcia-r144
30.05.2016	<u>Piąte spotkanie grupy wsparcia w CWRiD.</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/piate-spotkanie-grupy-wsparcia-w-cwr-id.-r152
31.05.2016	<u>Dzień Rodzicielstwa Zastępczego 2016 r.</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/dzien-rodzicielstwa-zastepczego-2016-r.-r153#!
10.06.2016	<u>XI Dzień Rodzicielstwa Zastępczego</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/xi-dzien-rodzicielstwa-zastepczego-r155
20.09.2016	<u>Remont Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/remont-centrum-wsparcia-rodziny-i-dziecka-r168
07.10.2016	<u>Kolejne spotkania grupy wsparcia</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/kolejne-spotkania-grupy-wsparcia-r173

09.12.2016	<u>Spotkania grupy wsparcia organizowane w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka</u>	http://www.mopr.piotrkow.pl/aktualnosci-a2/spotkania-grupy-wsparcia-organizowane-w-centrum-wsparcia-rodziny-i-dziecka-r184
------------	---	---

Tabela 2. Ilość osób odwiedzających stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim

Miesiąc	ILOŚĆ OSÓB ODWIEDZAJACYCH STRONĘ INTERNETOWĄ MOPR
Styczeń	11850
Luty	10964
Marzec	11933
Kwiecień	11886
Maj	11548
Czerwiec	9942
Lipiec	8569
Sierpień	9851
Wrzesień	9835
Październik	10886
Listopad	11076
Grudzień	10058

W 2017 roku pracownicy Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka będą w dalszym ciągu kontynuować działalność związaną z promocją rodzicielstwa zastępczego. Będzie ona przede wszystkim skierowana na przekazywanie informacji na temat pieczy zastępczej mieszkańcom Piotrkowa Trybunalskiego, poprzez:

- Zorganizowanie obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;
- Kontynuowanie współpracy z lokalnymi mediami;
- Opracowanie broszur informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego;

- Organizowanie spotkań informacyjnych w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka.

Zadanie 2. Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze

Pieczą zastępczą nad dzieckiem sprawowana jest w ramach form rodzinnych (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) bądź instytucjonalnych (placówki opiekuńczo – wychowawcze). Formalnym warunkiem utworzenia rodziny zastępczej jest spełnienie zapisów zgodnie z art.42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co usankcjonowane zostaje uzyskaniem zaświadczenia kwalifikacyjnego (zawierającego potwierdzenie ukończenia szkolenia o którym mowa w art. 44 wspomnianej ustawy).

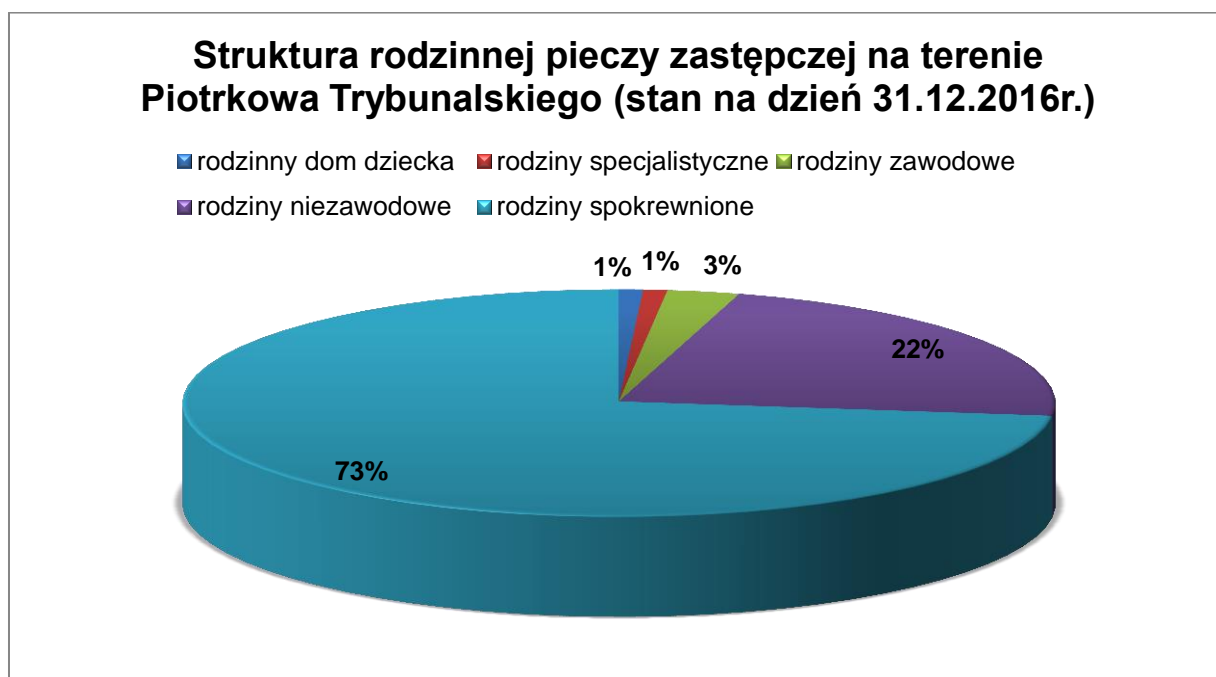
Powyższe zaświadczenie wydawane jest w oparciu o opinie dwojakiego rodzaju: psychologiczną i pedagogiczną. Dokumenty te sporządzane są na podstawie badań przeprowadzanych (z reguły dwukrotnie) w toku procesu kwalifikacji na rodzinę zastępczą - przed oraz po odbyciu wspomnianego wyżej szkolenia.

Opinia psychologiczna jest ważnym narzędziem pozwalającym na dokonanie oceny psychofizycznej ludzi dążących do sprawowania funkcji rodziny zastępczej. Na jej podstawie możliwe jest wyeliminowanie kandydatów, którzy nie dają gwarancji należytego sprawowania pieczy nad dziećmi. Celem wskazanych badań jest przede wszystkim weryfikacja predyspozycji osobowościowych kandydatów na rodziców zastępczych. Mogą one polegać na poddaniu osoby ubiegającej się o stworzenie rodziny zastępczej testom kwestionariuszowym, przeprowadzeniu wywiadu klinicznego, obserwacji, zastosowaniu metod projekcyjnych oraz indywidualnej diagnozy. Natomiast poznawanie rodziny w perspektywie pedagogicznej jest przede wszystkim rozpoznaniem jakości środowiska wychowawczego, które rodzina tworzy. Rodzina jest powszechnie traktowana jako podstawowy obszar wpływów oddziałujących na rozwój i funkcjonowanie dziecka. Dziecko w rodzinie uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, nabiera przekonań o świecie, tu formułuje się jego tożsamość i wzorce zachowań. Diagnozowanie rodziny jako środowiska wychowawczego oznacza konieczność uwzględnienia kilku podstawowych założeń, które odnoszą się do ogólnej perspektywy i sposobu specyfikacji przedmiotu badania. Dlatego też dokonuje się

oceny wypełniania przez rodzinę wielu funkcji - głównie opiekuńczych, specjalizacyjnych i wychowawczych, gdyż wszystkie one mają znaczenie dla procesów i efektów wychowania. Zainteresowanie badawcze skierowane jest na takie elementy rodziny, jak: struktura formalna rodziny, jej struktura społeczna i emocjonalna oraz styl i organizacja życia. W szczególności następuje tu rozpoznawanie takich cech jak: układ ról i pozycji w rodzinie, podział władzy, rozkład względów, autorytetu, więzi i relacje między członkami, rytm i organizacja życia, aktywność ogólna rodziny i indywidualnych jej członków, normy i standardy zachowań uznawanych w rodzinie, sposoby kontroli norm i wymagań.

Powyższe zmienne pozwalają określić m.in. motywację kandydatów do założenia rodziny zastępczej, oczekiwania względem dziecka, relacje z innymi członkami rodziny oraz własne doświadczenia życiowe, które mogą mieć wpływ na proces wychowywania dziecka. Na ich podstawie stawiana jest diagnoza, dzięki której można poznać funkcjonowanie psychospołeczne kandydata, ocenić czy posiada odpowiednie kwalifikacje podmiotowe oraz dokonać trafnego doboru rodziny dla konkretnego dziecka.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż w strukturze rodzicielstwa zastępczego w Piotrkowie Trybunalskim dominującym typem rodziny zastępczej jest rodzina zastępcza spokrewniona.

Rysunek 1 Struktura rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego (stan na dzień 31.12.2016 r.)

Trend ten znajduje odzwierciedlenie w sposobie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze. W znakomitej większości przypadków kwalifikowanie kandydatów odbywa się w ramach współpracy z Sądem Rejonowym, który zwraca się do organizatora pieczy zastępczej o nadesłanie opinii o kandydacie na rodzica zastępczego. W omawianym okresie sprawozdawczym sporządzono 20 diagnoz pedagogicznych oraz 24 opinie psychologiczne, na podstawie których sformułowano 23 opinie do sądu.

Zadanie 3. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Po zebraniu informacji oraz wymaganych dokumentów dotyczących kandydatów, zostają oni skierowani na szkolenie dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Spotkania szkoleniowe odbywają się w grupie i są prowadzone metodą warsztatową. W ramach szkolenia kandydaci odbywają praktyki. Szkolenie realizowane jest przez firmę zewnętrzną na podstawie programu szkolenia zatwierdzonego przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. Jest on zgodny z zakresem programowym określonym w art. 52 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) § 2.1. oraz § 3.1. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

W pierwszym półroczu 2016 r. zorganizowana została druga część szkolenia dla 14 osób – kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. W dniu 27.04.2016 r. odbyło się posiedzenie Komisji Kwalifikacyjnej, która dała pozytywną rekomendację 12 osobom. Dwie osoby w związku z nieukończeniem szkolenia oraz negatywną opinią szkolących oraz koordynatora nie zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej.

W drugim półroczu 2016 roku na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej została zakwalifikowana jedna osoba, która zakończyła szkolenie w miesiącu grudniu 2016 r.

Zadanie 4. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka – propagowanie rodzinnych form pieczy zastępczej.

FORMY RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ:

Na podstawie art. 54 pkt 1 cytowanej wyżej ustawy z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3 - letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego starosta zawiera na wniosek tej rodziny umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Punkt 2 powyższego artykułu mówi, że z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej starosta może zawrzeć na wniosek tej rodziny umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Zgodnie z art. 55 powyższej ustawy z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu

dziecka, na ich wniosek, starosta może zawierać umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.

W minionym roku sprawozdawczym na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego funkcjonowały 3 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało łącznie 6 dzieci, oraz 1 rodzinny dom dziecka w którym umieszczonych było 4 dzieci. W roku 2016 w wyniku przekształcenia zgodnie z art. 54 pkt 2 ustawy, dla 2 dzieci na podstawie umowy została utworzona rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna. Umowa z w/w rodziną została zawarta na okres 4 lat.

Rodzina zawodowa specjalistyczna jest to rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi.

Zadanie 5. Prowadzenie rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka .

Zgodnie z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzony jest rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, który aktualizowany jest na bieżąco i przesyłany do sądu.

Zadanie 6. Podnoszenie kompetencji pracowników - organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników.

Zgodnie z art. 76 ust.4 pkt 14a ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in. zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Ponadto zgodnie z art. 77 pkt 5 cytowanej ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie.

Należy podkreślić, iż specyfika wykonywanej pracy zobowiązuje wszystkich pracowników do systematycznego podnoszenia kompetencji, poszerzania wiedzy oraz pogłębiania umiejętności. Dzięki uczestnictwu w szkoleniach pracownicy mieli możliwość: zdobycia nowych doświadczeń, doskonalenia umiejętności zawodowych, oraz zwiększenia efektywności pracy. Wysoka wartość merytoryczna szkoleń wyzwoliła w pracownikach innowacyjność, pozwoliła wdrażać nowe rozwiązania w praktyce, jak również dała możliwość rozwoju osobistego (w tym przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu).

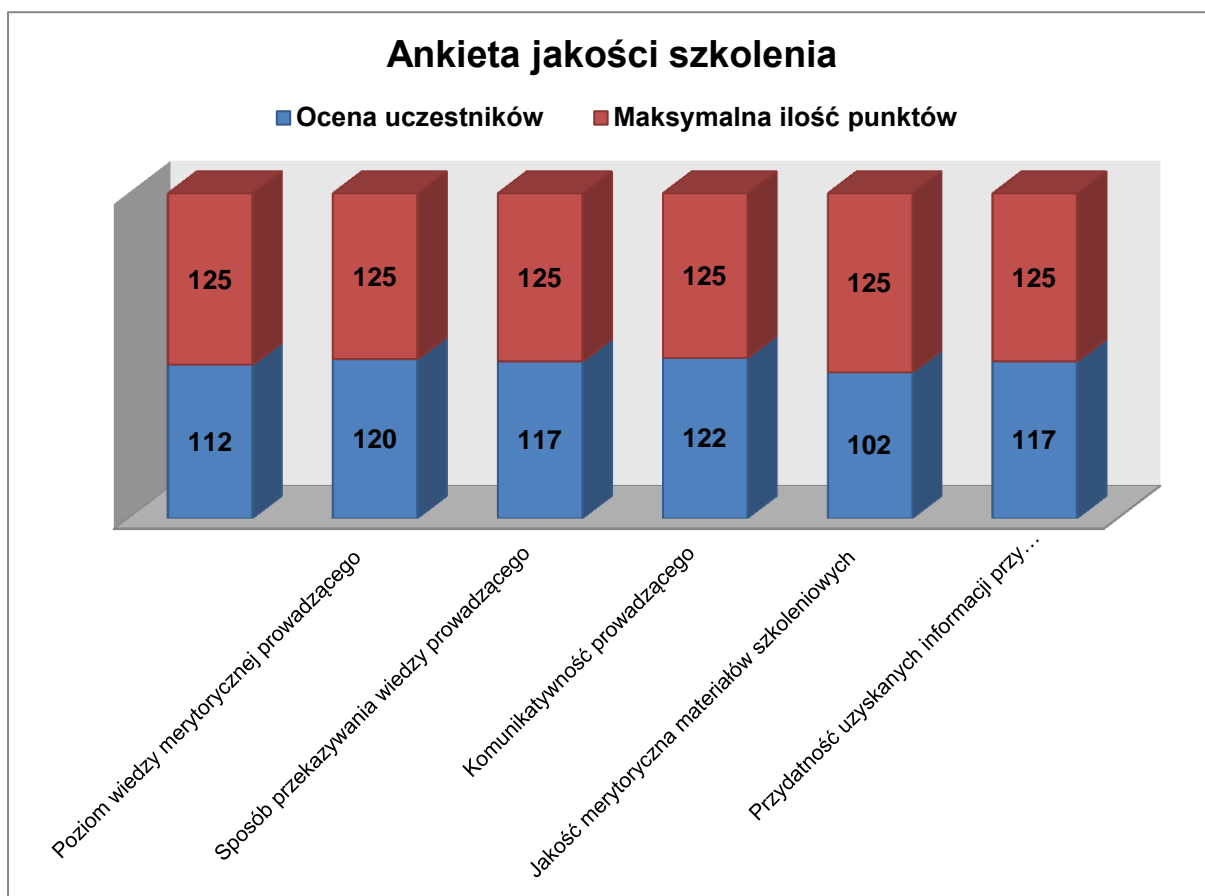
Dzięki zdobytej wiedzy pracownicy pogłębili umiejętność autentycznej otwartości na drugiego człowieka oraz elastycznego podejścia do jednostki. Dodatkową zaletą była możliwość rozwinięcia technik komunikacji.

Powyższe potwierdzone zostało po przeanalizowaniu ankiet dotyczących jakości szkoleń w których uczestniczyli pracownicy Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w roku sprawozdawczym 2016.

W przeprowadzonych ankietach pracownicy oceniali:

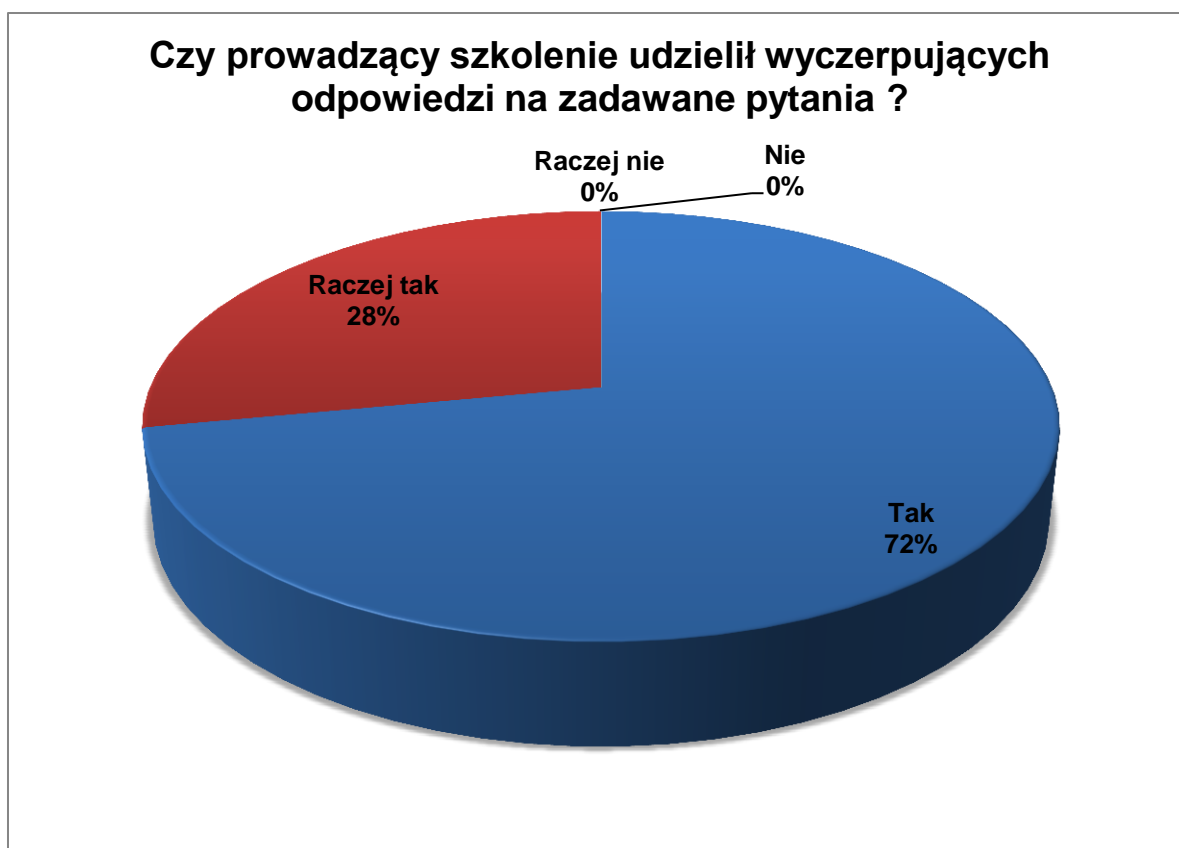
- *w jakim stopniu szkolenie spełniło ich oczekiwania,*
- *poziom wiedzy merytorycznej prowadzącego,*
- *sposób przekazywania wiedzy prowadzącego,*
- *komunikatywność prowadzącego,*
- *czy prowadzący szkolenie udzielił wyczerpujących odpowiedzi na zadawane pytania,*
- *jakość merytoryczną materiałów szkoleniowych,*
- *przydatność uzyskanych informacji przy wykonywaniu obowiązków.*

Poniższy wykres przedstawia ocenę satysfakcji uczestników szkoleń.

Rysunek 2 Ankieta jakości szkolenia

Ponadto ankieta jakości szkolenia miała na celu zbadanie czy prowadzący szkolenie udzielił wyczerpujących odpowiedzi na zadawane pytania. Ocenę uczestników przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 3 Ankieta jakości szkolenia CZ. II.

Niewątpliwie udział w szkoleniach jest niematerialnym elementem motywacyjnym każdego pracownika, dającym możliwość rozwijania kontaktów międzyludzkich, które w przyszłości będą przynosić korzyści zarówno na tle zawodowym, jak również indywidualnym.

W roku sprawozdawczym 2016 koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pozostali pracownicy Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- „Działania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej” - udział wzięło 2 koordynatorów;
- „Ochrona danych osobowych w kontekście działań pomocy społecznej dotyczących przetwarzania danych wrażliwych oraz dylematów pieczy zastępczej” - udział wzięło 1 koordynator oraz kierownik Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka;
- „Praktyczne aspekty pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej” - udział wzięło 1 koordynator;

- „Ochrona danych osobowych” - udział wzięło 8 koordynatorów, kierownik Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka, pracownik socjalny, psycholog, pedagog, inspektor, podinspektor.

Ponadto pracownicy uczestniczyli w spotkaniu dotyczącym specyfiki grupy roboczej oraz procedury zakładania Niebieskiej Karty - udział wzięło 8 koordynatorów, spotkaniu informacyjnym ERASMUS + Młodzież - udział wzięło 4 koordynatorów oraz pracownik socjalny. Trzech koordynatorów uczestniczyło udział w konferencji „Nastolatek jako sprawca i ofiara przemocy”. W 2016r. odbyło się również szkolenie z zakresu obrony cywilnej i spraw obronnych w którym udział wzięli kierownik CWRiD, psycholog oraz pedagog oraz spotkanie informacyjne dotyczące Interwencyjnego Ośrodka Praadopcyjnego w którym udział wzięli kierownik CWRiD.

2.2 Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach

Powyższy cel w roku sprawozdawczym 2016 był realizowany poprzez n/w zadania. Do realizacji poszczególnych zadań podjęto następujące działania:

1. Podnoszenie kwalifikacji rodziców zastępczych:
 - organizowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców zastępczych.
2. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej:
 - organizowanie grup wsparcia.
3. Zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania oraz innych świadczeń fakultatywnych (przewidzianych w ustawie):
 - zabezpieczenie w budżecie Miasta środków na ten cel.

Zadanie 1. Podnoszenie kwalifikacji rodziców zastępczych.

Zgodnie z art. 180 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie zapewnić rodzinom zastępczym udział w szkoleniach. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka są obowiązani do systematycznego podnoszenia

swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach o czym mówi art. 51 cyt. w/w ustawy. W związku z powyższym dwie rodziny wzięły udział w kampanii społecznej projektu „Nastolatek jako sprawca i ofiara przemocy” Jedną osobą to prowadząca Rodzinny Dom Dziecka, w którym przebywa czterech wychowanków, druga stanowi rodzinę niezawodową dla trójki dzieci.

Kampania miała charakter edukacyjny i służyła profilaktyce dotyczącej zjawiska przemocy domowej. Efektem uczestnictwa było podniesienie kwalifikacji rodziców zastępczych w zakresie:

- zagrożeń płynących z przemocy i skutków jej stosowania,
- odpowiedzialności rodziców w procesie wychowania (także dzieci w wieku dojrzewania),
- konieczności kształcenia wśród młodzieży i dorosłych umiejętności budowania relacji w sposób bezprzemocowy,
- gotowości społeczeństwa do reagowania na sytuacje przemocy.

Zadanie 2. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej.

Jednym z ustawowych zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka pomocy i wsparcia w szczególności w ramach grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa.

W Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka organizowano spotkania grupy wsparcia stanowiące możliwość zbudowania forum wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupie osób pełniących funkcję rodziny zastępczej.

W roku 2016 realizowany był projekt grupy wsparcia przeznaczony i dostosowany do potrzeb rodziców zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach projektu przeprowadzono 9 spotkań grupy wsparcia z rodzicami zastępczymi oraz dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej.

Spotkania grup wsparcia prowadzone były cyklicznie – raz w miesiącu przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W omawianiu wybranych zagadnień wzięli również udział zaproszeni goście: sierżant sztabowy Katarzyna Dębińska, psycholog Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej Pani Elżbieta Skłowska,

terapeuta Przychodni Psychologiczno – Pedagogicznej Pani Marta Woźnik-Ressel oraz radca prawny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie Pani Anna Pisarek.

Przeprowadzono ankietę ewaluacyjną mającą na celu uzyskanie informacji na temat przebiegu oraz jakości prowadzonych działań w zakresie realizacji projektu. Celem ankiety było poznanie oczekiwań rodziców wobec pracowników Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka, ale także zwiększenie udziału rodziców zastępczych w planowaniu pracy oraz działalności grupy wsparcia, a tym samym wytyczenie zmian zmierzających do poprawy jej funkcjonowania.

Ankietę przeprowadzono wśród 8 rodziców zastępczych biorących udział w spotkaniach grupy wsparcia. Kwestionariusz składał się z czterech poleceń:

- Proszę ocenić omawiane, w tym roku zagadnienia cyframi od 1 do 3.
- Proszę podkreślić temat, który będzie dla Państwa najbardziej przydatny do poprawy funkcjonowania dzieci w rodzinie zastępczej.
- Proszę wymienić zagadnienia, z których byliście Państwo niezadowoleni podczas spotkań grupy wsparcia.

Ponadto rodzice zastępczy mieli możliwość zaproponowania interesujących ich tematów, które wejdą w skład kolejnego cyklu spotkań grupy wsparcia.

W pierwszym poleceniu rodzice zastępczy mieli za zadanie określić w jakim stopniu spotkanie spełniło ich oczekiwania. Każdy z poniższych tematów był oceniany skalą od 1 do 3, gdzie 3 punkty oznaczały najwyższą ocenę. Maksymalna ilość punktów, jakie mogło uzyskać każde z zagadnień wynosiła 24. Po dokonaniu ewaluacji otrzymano następujące wyniki:

Tabela 3. Liczba punktów przyznanych przez rodziców zastępczych omawianym tematom.

TEMAT	LICZBA PUNKTÓW
Rola zaspokajania potrzeb emocjonalnych w życiu dziecka	20
Decoupage – wykonywanie ozdób z okazji Świąt Wielkanocnych.	22

Bezpieczne dziecko w sieci – STOP cyberprzemocy – spotkanie z psychoterapeutą	21
Narkotyki i dopalacze – działanie profilaktyczne zmierzające do zminimalizowania zagrożeń związanych z narkomanią – spotkanie z funkcjonariuszem Komendy Policji w Piotrkowie Trybunalskim.	21
Spotkanie z radcą prawnym – poruszenie kwestii istotnych dla rodziców uczestniczących w grupie wsparcia	21
Komunikacja w rodzinie – jak być dobrym słuchaczem	18
Wykonywanie wiązanek z okazji Święta Zmarłych.	23
Wpływ okresu dojrzewania na relacje wychowanek – rodzic zastępczy – spotkanie z psychologiem.	18
Wykonywanie bożonarodzeniowych stroików na Wigilijny stół.	24

Interpretując otrzymane wyniki zauważyć można, iż rodzice zastępczy najwyżej ocenili zajęcia artystyczne, których głównym celem było odreagowanie napięć i stresów związanych min. z pełnieniem roli rodzica zastępczego.

Dane uzyskane w trakcie ewaluacji potwierdziły również potrzeby rodziców zastępczych związane z rozwijaniem kompetencji rodzicielskich w następujących obszarach:

- Wpływ okresu dojrzewania na relacje wychowanek – rodzic zastępczy – spotkanie z psychologiem.
- Narkotyki i dopalacze – działania profilaktyczne zmierzające do zminimalizowania zagrożeń związanych z narkomanią – spotkanie z funkcjonariuszem Policji w Piotrkowie Trybunalskim.
- Rolę zaspokajania potrzeb emocjonalnych w życiu dziecka.
- Bezpieczne dziecko w sieci – STOP cyberprzemocy – spotkanie z psychoterapeutą.

Otrzymane wyniki ilustruje poniższy wykres.

Rysunek 2 Tematy najbardziej interesujące dla rodziców zastępczych.

Za najbardziej wartościowy i potrzebny do poprawy funkcjonowania dziecka w rodzinie zastępczej temat uczestnicy wybrali „Wpływ okresu dojrzewania na relacje wychowanek – rodzic zastępczy.”

Ponadto uczestnicy zaproponowali szereg tematów, które chcieliby omawiać podczas kolejnego cyklu spotkań grup wsparcia. Rodzice zastępczy zaproponowali spotkanie z Prezydentem Miasta, na którym mieliby możliwość przeprowadzenia rozmowy na temat zabezpieczenia potrzeb dorosłych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej – szczególnie w sprawie mieszkań. W/w oczekują przeprowadzenie wykładu omawiającego zagadnienia związane z problematyką choroby alkoholowej wśród rodziców biologicznych dzieci, umieszczonych w pieczy. Rodzice zastępczy oczekują także powtórzenia po raz kolejny tematu związanego z wpływem okresu dojrzewania na relacje w/w z dorastającym dzieckiem.

Jednym z ustawowych zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka pomocy i wsparcia w szczególności w ramach grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa. Niewątpliwie z tego powodu istnieje konieczność kontynuowania działań zmierzających do dalszego funkcjonowania grupy wsparcia. Dzięki owym spotkaniom środowisko rodzin zastępczych ma możliwość zintegrowania się, odreagowania stresów związanych z pełnieniem funkcji rodzica zastępczego, ale przede wszystkim poszerzaniem swojej wiedzy i umiejętności w zakresie wychowywania dzieci.

Bezspornie także w funkcjonowaniu dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej spotkania grupy wsparcia odgrywają istotną rolę. Dzięki nim małe dzieci mają możliwość wzmocnić poczucie bliskości i zaufania, nawiązywać nowe przyjaźnie, przełamywać nieśmiałość. Dzieci nabywają umiejętność pozytywnego rozwiązywania konfliktów, wyrażania swoich uczuć w sposób akceptowany społecznie.

Zarówno rodzice zastępczy, jak i dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy wyrażają chęć uczestnictwa w kolejnych spotkaniach grupy wsparcia. Opracowany został harmonogram spotkań grupy wsparcia na rok 2017. Działania pracowników Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka będą również nakierowane na pozyskanie nowych członków grup wsparcia, wśród nowo ustanowionych rodziców zastępczych i dostosowanie tematów także do ich potrzeb.

Zadanie 3. Zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania oraz innych świadczeń fakultatywnych (przewidzianych w ustawie).

Zgodnie z Art. 83 cyt. w/w ustawy cztery rodziny złożyły wniosek o przyznanie świadczeń. Wypłacono 3 świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych tj. 2 świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka w wysokości 3 150,00 zł oraz 1 świadczenie na dofinansowanie do wypoczynku letniego dla 3 dzieci z Rodzinnego Domu Dziecka na kwotę 3 000,00 zł. Jedna z rodzin otrzymała decyzję odmowną przyznania jednorazowego świadczenia pieniężnego w związku ze złożonym wnioskiem na zakup mebli dla dzieci przyjętych do rodziny zastępczej. Uzasadnieniem decyzji odmownej było upływanie okresu ponad 1 roku pomiędzy przyjęciem dzieci do rodziny zastępczej, a złożeniem wniosku o przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego. Zatem nie widziano związku przyczynowo-skutkowego oraz czasowego pomiędzy wnioskiem o przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego a niezbędnymi wydatkami związanymi z potrzebami przyjmowanych do rodziny zastępczej dzieci.

Organizator nie wypłacał świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki, gdyż od żadnej z rodzin nie wpłynął taki wniosek.

2.3 Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje kim jest osoba usamodzielniana i w art. 140 – 150 reguluje jej status.

Usamodzielniany wychowanek to osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając na podstawie postanowienia sądu w pieczy zastępczej (rodzina zastępcza, placówka opiekuńczo – wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna), specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek

z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii (który zapewnia całodobową opiekę), schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy. Osoba ta ma problemy z samodzielnym podejmowaniem decyzji, nie posiada wystarczającej wiedzy o otaczającym go środowisku, nie potrafi poradzić sobie ze sprawami związanymi z codziennym życiem.

Istotnym jest zapewnienie osobom usamodzielnianym pomocy w zakresie zbadania własnych predyspozycji, sprecyzowania celów do realizacji, ukierunkowania ich na konkretne działania. Ważnym zadaniem jest również wsparcie finansowe, tj. pomoc pieniężna: na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, na zagospodarowanie. Pełnoletni wychowankowie opuszczający różne formy pieczy zastępczej są również obejmowani wsparciem w tym obszarze. Otrzymują także pomoc w stabilizacji sytuacji mieszkaniowej.

Decyzje wychowanków co do wyboru poziomu i kierunku kształcenia często są podejmowane bez uwzględnienia własnych predyspozycji, zainteresowań oraz sytuacji na rynku pracy. Ważną oferowaną formą wsparcia jest stwarzanie okazji do odkrywania własnego potencjału, zainteresowań oraz tworzenie warunków do ich rozwoju jak również dostarczanie wiedzy o rynku pracy, edukacji o zawodach mające na celu zdobywanie pierwszych doświadczeń zawodowych.

Często pełnoletni wychowankowie po opuszczeniu pieczy zastępczej mają problemy natury emocjonalnej, trudności z nawiązywaniem relacji i podtrzymywaniem więzi. Zapewniona jest im wówczas pomoc specjalistyczna, prawna jak również w formie pracy socjalnej. Szczególnym wsparciem obejmowani są na bieżąco wychowankowie pieczy zastępczej posiadający własne dzieci. Praca z nimi ukierunkowana jest na podnoszenie świadomości wychowawczej w kwestii zaspokajania potrzeb bytowych i emocjonalnych dzieci.

Wszystkie wymienione formy pomocy mają na celu ich życiowe usamodzielnienie, które jest długotrwałym procesem wychowawczym.

Zadanie 1. Wspieranie wychowanków w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.

Zgodnie z art. 145 ust. 2 i 3 cytowanej ustawy osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletniości wskazuje osobę, która

podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Następnie osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem co najmniej miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności sporządza Indywidualny Program Usamodzielnienia, który zatwierdza Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Ma on przede wszystkim służyć wychowankowi, ma pomóc mu zaplanować swoją przyszłość w oparciu o jego zdolności, możliwości przy wsparciu instytucji powołanych do tego. Warunkiem przyznania pomocy jest zobowiązanie osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

W 2016 r. wspólnie z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i pracownikiem socjalnym opracowano 13 programów usamodzielnienia a także wprowadzono modyfikacje programów już opracowanych w ubiegłych latach, po tym jak nastąpiła istotna zmiana w sytuacji życiowej wychowanków.

W omawianym okresie sprawozdawczym wsparciem pracownika socjalnego i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej było objętych 86 usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą oraz 50 pełnoletnich wychowanków pozostających nadal w byłej rodzinie zastępczej.

Z w/w wychowankami była prowadzona praca socjalna mająca na celu wspieranie ich w realizacji zadań zawartych w indywidualnym programie usamodzielnienia w zakresie:

- utrzymania kontaktów osoby usamodzielnianej z rodziną,
- uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej,
- uzyskania kwalifikacji zawodowych,
- pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego,
- osiedlenia się osoby usamodzielnianej w powiecie innym niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- podjęcie zatrudnienia,
- pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

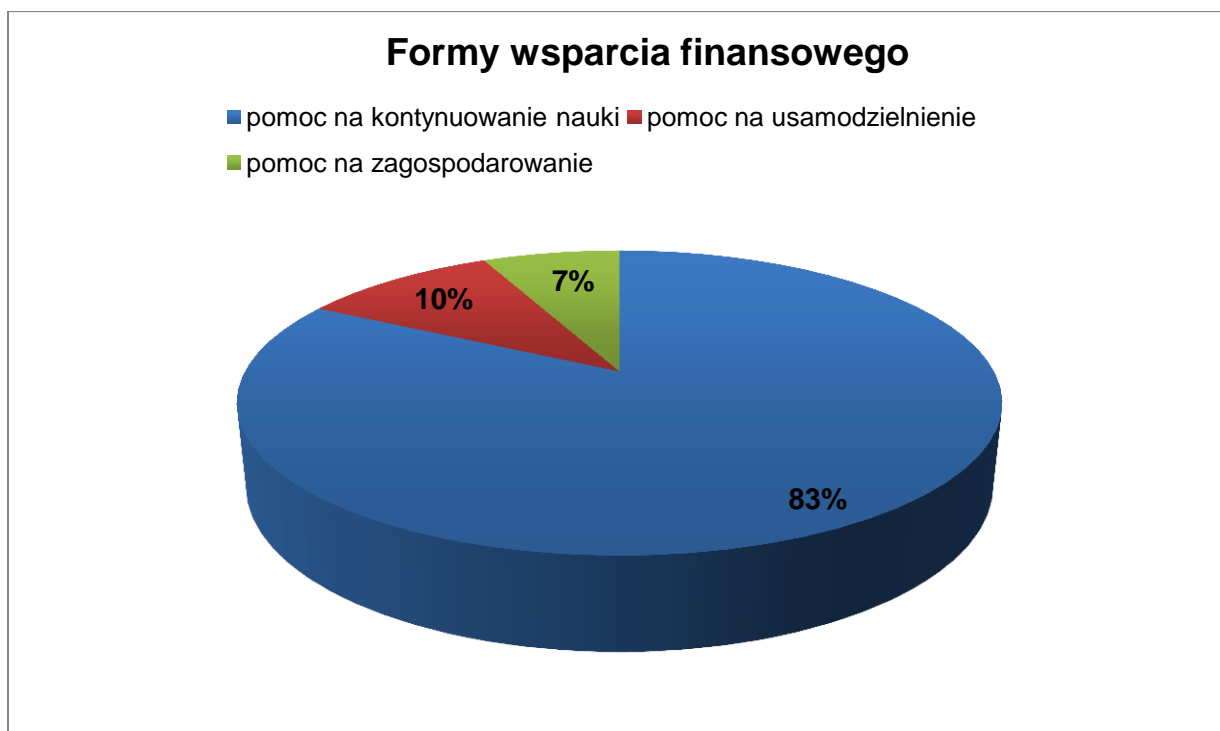
Zadanie 2. Poprawa sytuacji życiowej oraz polepszenie funkcjonowania w środowisku.

Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej byli objęci w w/w okresie sprawozdawczym pomocą mającą na celu polepszenie ich sytuacji życiowej i integrację ze środowiskiem. Podczas wizyt w środowisku pracownik socjalny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali porad, kierowali do odpowiednich instytucji, pomagali w załatwieniu spraw urzędowych, pisaniu pism, motywowali do kontynuowania nauki i podnoszenia kwalifikacji. Osoby usamodzielniane objęte były także w tym okresie pomocą finansową.

W 2016 r. 86 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej skorzystało z różnych form wsparcia finansowego w procesie usamodzielniania:

- 82 wychowanków uzyskało pomoc na kontynuowanie nauki,
- 10 wychowanków uzyskało pomoc na usamodzielnienie,
- 7 wychowanków uzyskało pomoc na zagospodarowanie.

Opisane dane ilustruje poniższy wykres:

Rysunek 4 Formy wsparcia finansowego.

Ponadto 43 rodziny zastępcze, w których przebywało 50 pełnoletnich wychowanków, otrzymały świadczenie pieniężne na pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem pełnoletniego wychowanka w rodzinie.

W ramach pracy socjalnej osoby usamodzielniane były objęte pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. W 2016 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pracownik socjalny poparli łącznie 23 wniosków o przydział lokalu z zasobów gminy. W przypadku trzech wychowanek wystąpiono do Prezydenta Miasta o przydział lokalu poza obowiązującą kolejnością, wnioski te zostały zaopiniowane pozytywnie. W omawianym roku 6 wychowanków otrzymało wskazania lokali mieszkalnych.

Istotną formą pomocy udzieloną osobom usamodzielnianym była pomoc w zakresie uzyskania zatrudnienia. Polegała ona głównie na wspieraniu wychowanków w zdobyciu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia zgodnego z możliwościami i dążeniami, zachęcaniu do udziału w szkoleniach aktywujących. Mając na uwadze powyższe przy współpracy z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP zorganizowano w 2016 r. na terenie tutejszego Centrum cykl ośmiu spotkań skierowanych do pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, którzy nie pracowali zawodowo i uczyli się w systemie zaocznym. Celem powyższego było nabycie przez wychowanków umiejętności poruszania się po rynku pracy. W trakcie zajęć osoby zainteresowane mogły nauczyć się jak w prawidłowy sposób przygotować dokumenty aplikacyjne, jak zaprezentować się na rozmowie kwalifikacyjnej oraz ocenić swoje predyspozycje i zainteresowania. Ponadto w ramach współpracy z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP pracownik socjalny pozyskiwał na bieżąco informacje o aktualnych projektach i szkoleniach zawodowych. I tak w marcu 2016 r. odbyło się na terenie Ochotniczego Hufca Pracy w Piotrkowie Trybunalskim, spotkanie dla osób chętnych do wzięcia udziału w projekcie „Obudź swój potencjał”. W ramach współpracy z OHP pracownik socjalny zaproponował udział w projekcie wychowankom pieczy zastępczej, będącym w trudnej sytuacji życiowej, którzy nie posiadali żadnych kwalifikacji zawodowych, bądź których posiadane kwalifikacje były niedostosowane do potrzeb rynku pracy. Były osobami nieaktywnymi zawodowo. Wszyscy uczestnicy spotkania wyrazili chęć wzięcia udziału w projekcie w ramach którego były zapewnione:

- szkolenia zawodowe,

- trzymiesięczne staże zawodowe,
- doradztwo zawodowe,
- wsparcie psychologiczne i prawne.

Troje wychowanków wspólnie z osobami bliskimi rozpoczęło na terenie miasta i okolic Piotrkowa Tryb. trzymiesięczne staże zawodowe.

Kolejną formą wsparcia dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej było skierowanie ich na szkolenia zawodowe, odbywające się na terenie całej Polski. Tematyka kursów była szeroka i trafiała do dużego grona młodzieży, zarówno tej bez kwalifikacji zawodowych (m. in. kurs małej księgowości, kurs montażysty rusztowań, koparko – ładowarka) jak również z posiadanymi kwalifikacjami w zawodzie fryzjer. Jeden z wychowanków zdobył dyplomy ukończenia dwóch kursów, tj. perukarstwo w życiu codziennym, filmie i teatrze oraz fryzjerstwo artystyczne ze stylizacją.

2.4 Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Powyższy cel w roku sprawozdawczym 2016 był realizowany poprzez n/w zadanie. Do realizacji poszczególnych zadań podjęto następujące działania:

1. Współpraca koordynatora z pracownikiem socjalnym oraz asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej:
 - Podejmowanie wszelkich działań zmierzających do uzyskania zakładanych efektów.

Zadanie 1. Współpraca koordynatora z pracownikiem socjalnym oraz asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Jednym z głównych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest współpraca pracownika socjalnego, asystenta rodziny i koordynatora rodziny. Interdyscyplinarność oddziaływań każdego z wymienionych specjalistów sprawia, że mogą wzajemnie wspierać swoje działania. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w połączeniu z ustawą o pomocy społecznej stworzyła podstawy do budowania nowego systemu wspierania rodziny, który daje też możliwość

wsparcia rodziny niewydolnej wychowawczo na różnych etapach jej funkcjonowania w zależności od stopnia nasilenia tych problemów. Głównym celem pracy pracownika socjalnego i asystenta rodziny jest stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka w rodzinie i zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku gdy dziecko zostanie umieszczone w pieczy zastępczej praca asystenta rodziny i koordynatora ukierunkowana jest na umożliwieniu dziecku powrotu do rodziny naturalnej.

Zgodnie z cyt. wyżej ustawą art. 11, w przypadku gdy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny sporządza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po przeprowadzeniu wywiadu i analizy wnioskuje o przydzielenie asystenta rodziny. Praca asystenta z rodziną prowadzona jest za jej zgodą i aktywnym udziałem o czym mówni art. 8 cyt. w/w ustawy. Asystenci rodziny zatrudnieni w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka podjęli pracę z 37 rodzinami zgłoszonymi przez pracowników socjalnych, w tym z 8 rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych.

Jednym z ustawowych zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej realizowanym w 2016 r. było objęcie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka opieką koordynatora (art. 77 w/w ustawy). Do jego głównych zadań należało przygotowanie we współpracy z asystentem planu pomocy dziecku. Plan ten zawierał działania mające na celu umożliwienie dziecku powrotu do rodziny naturalnej. W roku sprawozdawczym 2016 koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka pracowali z 93 rodzinami w których przebywało 130 dzieci. Dla wszystkich w/w dzieci utworzone zostały plany pomocy. W celu ustalenia stopnia realizacji planu pomocy organizator rodzinnej pieczy zastępczej w myśl art. 130 cyt. w/w ustawy dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Powyższa ocena przeprowadzona była w konsultacji z asystentami rodziny i koordynatorami oraz z udziałem pracowników socjalnych zgodnie z art. 130 pkt 2. Jednym z zadań posiedzenia zespołu było dokonanie oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W tym celu koniecznym było ustalenie aktualnej sytuacji rodziców biologicznych oraz stopnia ich gotowości do przejęcia opieki nad dziećmi. Ustalenie powyższego było możliwe dzięki ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi, którzy przygotowywali informację w formie pisemnej na każdy zespół. W roku 2016 odbyło się 27 zespołów

do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Sporządzono 254 sprawozdań dotyczących sytuacji dziecka.

Współpraca pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów ukierunkowana była na jak najszybszym powrocie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Rodzina jest bowiem podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Dzięki tej współpracy możliwy był powrót 12 dzieci do rodziny naturalnej.

Działania pracowników Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka nadal będą nakierowane na współpracę z pracownikami socjalnymi celem pozyskiwania aktualnych informacji dotyczących gotowości rodziców biologicznych do przyjęcia dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej. Współpraca ta będzie opierać się na podejmowaniu spójnych działań w kierunku powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

2.5 Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej, dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej były kierowane do placówek opiekuńczo–wychowawczych.

Zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zmianami) instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- Placówki opiekuńczo-wychowawczej (*typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego*);
- Regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- Interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

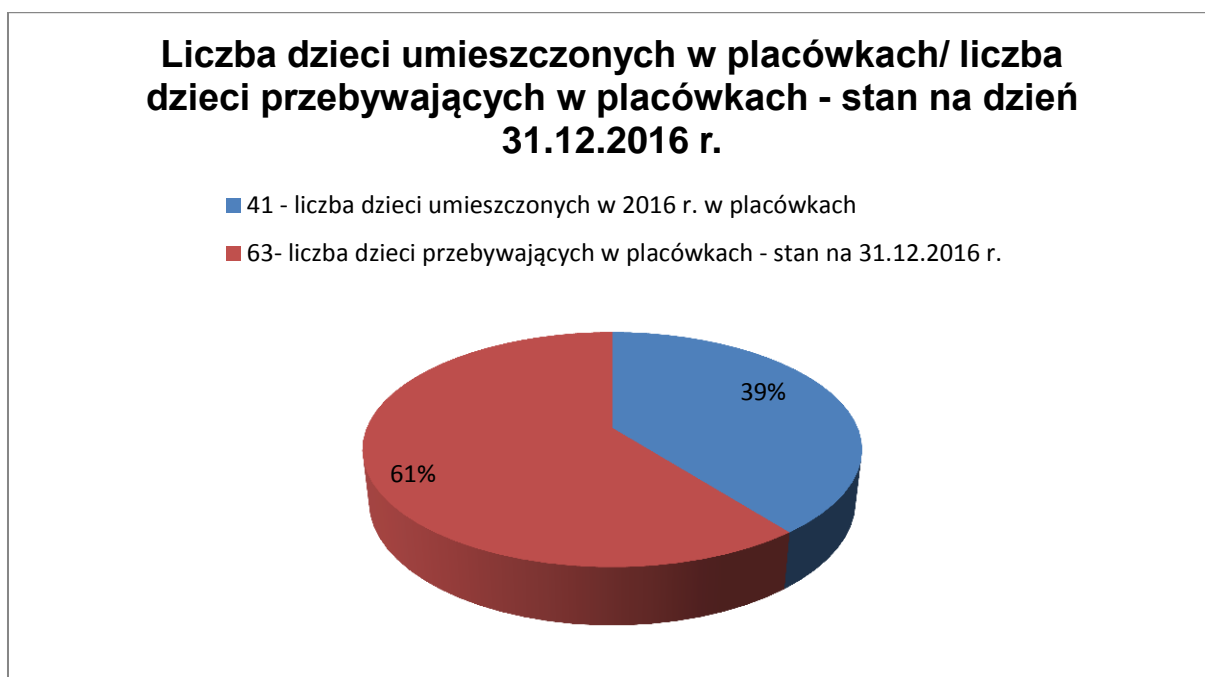
Miasto Piotrków Trybunalski prowadzi 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Dom Dziecka w Piotrkowie Trybunalskim przy ul. Wysokiej 24/26 – 30 miejsc;
- Placówka Opiekuńcza w Piotrkowie Trybunalskim przy ul. Wojska Polskiego 75 - 30 miejsc.

Dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych kierowane były na podstawie orzeczeń sądów. Do najczęstszych powodów umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej należały:

- uzależnienie rodziców od alkoholu;
- przemoc w rodzinie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W okresie od 1 stycznia – 31 grudnia 2016 r. wydano łącznie 68 skierowań do placówek funkcjonujących na terenie Naszego Miasta. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w placówkach tych przebywało łącznie 63 dzieci. Natomiast w okresie od 1 stycznia – 31 grudnia 2016 r. dokonano umieszczenia 41 dzieci.

Rysunek 5 Dane przedstawiające liczbę dzieci umieszczanych w placówkach.

Zarówno Dom Dziecka, jak również Pogotowie Opiekuńcze w Piotrkowie Trybunalskim w 2016 roku zapewniały:

- całodobową opiekę i wychowanie dzieciom oraz zaspokajały ich niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- dostęp do kształcenia dostosowany do wieku i możliwości rozwojowych dzieci.

Ponadto:

- realizowały przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- umożliwiały kontakt dzieci z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że Sąd postanowił inaczej,
- podejmowały działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- obejmowały dzieci działaniami terapeutycznymi.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze realizując powyższe zadania współpracowały w celu ich wykonania z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki. Zadania placówek były ukierunkowane w szczególności na przygotowanie dzieci do samodzielnego życia. Nadmienić należy, iż z uwagi na przejściowy charakter pobytu dziecka w pieczy zastępczej (w tym również instytucjonalnej pieczy zastępczej) zauważyć można najczęstszy odpływ dzieci do:

- rodziny biologicznej,
- rodziny adopcyjnej,
- rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 4. Liczba dzieci, które w 2016 roku opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Dzieci, które opuściły pieczę do (najczęstsze powody):	Liczba dzieci
rodziny biologicznej	16
rodziny adopcyjnej	9
rodzinnej pieczy zastępczej	5
usamodzielnienie się	6
Ogółem	36

Niewątpliwie zaznaczyć należy, że do odpływu dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej przyczyniły się:

- silne rozbudowanie i ugruntowanie na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

- wsparcie rodziców w wychodzeniu z sytuacji kryzysowych,
- regulowanie sytuacji prawnej dzieci, w przypadkach kiedy wyczerpano możliwości powrotu dzieci do rodzin naturalnych,
- znalezienie dla dzieci stabilnego miejsca w środowisku rodziny zastępczej,
- możliwość płynnego przejścia z instytucjonalnej pieczy zastępczej w prawidłowo przebiegający proces usamodzielnienia.

Z analizy posiadanej dokumentacji wynika, że w 2016 roku placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego dysponowały adekwatną do potrzeb ilością wolnych miejsc. Podstawą do złożenia takiej tezy jest fakt, że Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim realizując postanowienia sądów każdorazowo kierował dziecko, pochodzące z terenu Miasta do placówki funkcjonującej na jego terenie. Analizując dane dotyczące ilości dzieci umieszczonych w 2016 roku w instytucjonalnej pieczy zastępczej w stosunku do liczby dzieci, które przebywały w instytucjonalnej pieczy (Wykres nr 1) zauważyć należy, iż funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta było bardzo istotne i potrzebne, gdyż dzieci znalazły tam schronienie i wsparcie. Liczba wydanych skierowań i liczba dzieci umieszczonych w placówkach w 2016 roku potwierdza, że ta forma opieki spełnia swoje zadania. Wydane przez sądy postanowienia o umieszczeniu małoletnich w instytucjonalnej pieczy zastępczej były wykonywane na bieżąco, tym samym dzieci pozbawione opieki i wychowania nie oczekiwały w sytuacji zagrożenia na miejsce w placówce.

3. Podsumowanie.

W oparciu o przeprowadzoną analizę danych zawartych w sprawozdaniu należy stwierdzić, że wyznaczone w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w mieście Piotrkowie Trybunalskim na lata 2016-2018” cele były realizowane na bieżąco. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie podejmował działania mające na celu zwiększenie liczby rodzin zawodowych i niezawodowych. W roku sprawozdawczym powstały cztery rodziny niezawodowe oraz jedna zawodowa specjalistyczna. Nadal jednak dominującym na terenie naszego miasta typem rodziny zastępczej jest rodzina zastępcza spokrewniona. W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy rodzinie będzie w dalszym ciągu kontynuować działalność związaną z promocją rodzicielstwa zastępczego poprzez: zorganizowanie obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, kontynuowanie współpracy z lokalnymi mediami, opracowanie broszur informacyjnych oraz organizowanie spotkań dotyczących rodzicielstwa zastępczego.

Analiza danych wskazała również na dużą potrzebę wymiany doświadczeń pomiędzy rodzicami zastępczymi. Realizowany w 2016 roku projekt grup wsparcia przeznaczony i dostosowany do potrzeb rodziców zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej został wysoko oceniony przez uczestników. Jednym z wyznaczonych przez „Program” celów jest zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy i wsparcia w szczególności w ramach grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa. Dlatego istnieje konieczność kontynuowania działań zmierzających do dalszego funkcjonowania grupy wsparcia w 2017 roku. Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej to kolejne zadanie wyznaczone w „Programie”. Zebrane dane wskazują, że istotnym jest zapewnienie osobom usamodzielnianym pomocy w zakresie określenia predyspozycji, sprecyzowania celów do realizacji, ukierunkowania aktywności własnej na konkretne działania. W tym celu konieczne jest kontynuowanie współpracy z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP. Priorytetowym zadaniem „Programu” jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. W wyniku ścisłej współpracy na linii pracownik socjalny – asystent - koordynator do rodzin biologicznych z rodzinnej pieczy zastępczej powróciło 12 dzieci. Konieczne jest jednak zintensyfikowanie działań celem zapewnienia dziecku jak najkrótszego pobytu poza rodziną naturalną.

W tym miejscu należy zauważyć, że Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim wszystkim dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnił opiekę w pieczy zastępczej. W 2016 roku (stan na 31 grudnia) 161 dzieci przebywało w 111 rodzinach zastępczych, natomiast w dwóch placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie naszego Miasta przebywało 63 dzieci. Na uwagę zasługuje fakt, iż, że Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie realizując postanowienia sądów każdorazowo kierował dziecko pochodzące z terenu miasta do placówki funkcjonującej na jego terenie. Wszystkie postanowienia Sądu ośrodek wykonywał na bieżąco, tym samym dzieci pozbawione opieki i wychowania nie oczekiwały w sytuacji zagrożenia na miejsce w placówce.

„Program” zakłada rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzinnej pieczy zastępczej. Działania te mają wpłynąć na ograniczenie roli placówki opiekuńczo – wychowawczej na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki. Należy podkreślić, iż z uwagi na ograniczoną ilość kandydatów (o odpowiednich predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych) jest to złożony proces, wymagający podejmowania długotrwałych i interdyscyplinarnych działań.